

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αρ. Πρωτ. 6601/20.12.2018

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**ΑΠΟΦΑΣΗ
155/2018**

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 26.11.2018 και ώρα 11:30, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Αθανάσιο Κουτρομάνο, πρόεδρο, Ξενοφόντα Μορώνη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη Δήμητρα Παπαδοπούλου, Καλλιόπη Διαμαντάκου, Βασίλειο Καραποστόλη, Νικόλαο Κιάο, Ευαγγελία Μήτρου, Γιώργο Πλειό και Γεώργιο Σαρειδάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο AE CHANNEL, ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία STAR ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε, αναφορικά με την προβολή της εκπομπής ANTE ΓΕΙΑ της 9.11.2018. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από καταγγελία της Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (με αριθμό πρωτοκόλλου 5849/12.11.2018) και τριών καταγγελιών πολιτών (με αριθμό πρωτοκόλλου 5842/12.11.2018, 5843/12.11.2018 και 5844/12.11.2018).

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 359/13.11.2018 ο οποίος χρεώθηκε στον ειδικό επιστήμονα Γεώργιο Αναγνωσταρά. Ο Ειδικός Επιστήμονας υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 945/14.11.2018 νομική του εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον σταθμό ως άνω εταιρείας παρέστησαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της Γεωργία Χριστοδούλου και Καλλιόπη Δαμιανού και ο Σύμβουλος Διοίκησης του σταθμού Γεράσιμος Γιομπαζολιάς. Ερωτηθέντες από τον Πρόεδρο οι εκπρόσωποι της εγκαλουμένης δήλωσαν ότι γνωρίζουν το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβαν δε τον λόγο και

ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους. Ζήτησαν στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να τους παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 3.12.2018 και ώρα 14.00 και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 6222/3.12.2018 υπόμνημα, όπως επίσης την με αριθμό πρωτοκόλλου 6125/27.11.2018 διευκρινιστική επιστολή του Συμβούλου Διοίκησης Γεράσιμου Γιομπαζολιά και την με αριθμό πρωτοκόλλου 6358/10.12.2018 πρόσθετη επιστολή.

Την 4.12.2018 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου. Παρέστησαν τα αυτά ως άνω μέλη της και η αυτή ως άνω γραμματεύς. Παρέστη επίσης και ο ανωτέρω εισηγητής, ο οποίος ανέπτυξε το ζήτημα προφορικός και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων. Ο άμεσος αυτός έλεγχος του κράτους έχει ως σκοπό, μεταξύ των άλλων, την προστασία της αξίας του ανθρώπου και την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.

2. Κατά ρητή άλλωστε συνταγματική επιταγή, ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου και η προστασία της ανθρώπινης προσωπικότητας αποτελούν πρωταρχική κρατική υποχρέωση. Ειδικότερα, το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει τα εξής: *«Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας»*. Επιπλέον, το άρθρο 5 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος προβλέπει τα εξής: *«1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή*

της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη. 2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο».

3. Οι παραπάνω συνταγματικές επιταγές περί ποιοτικής στάθμης προγράμματος και σεβασμού της αξίας του ατόμου εξειδικεύονται και στο επίπεδο της κοινής ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας. Ειδικότερα, το άρθρο 2 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: «Οι ειδησεογραφικές και άλλες δημοσιογραφικές και πολιτικές εκπομπές πρέπει να εξασφαλίζουν την ποιοτική στάθμη που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης καθώς και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας». Εξάλλου, το άρθρο 9 παρ. 2 του ΠΔ 77/2003 προβλέπει τα εξής: «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς. Ειδικότερα δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειάς τους. Πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστά η ιδιωτική και οικογενειακή τους ζωή, η επαγγελματική τους δραστηριότητα και το δικαίωμα έκφρασής τους. Η άσκηση κριτικής δεν είναι ασυμβίβαστη με το σεβασμό των δικαιωμάτων των εμφανιζομένων ή αναφερομένων προσώπων». Επίσης, το άρθρο 3 παρ. 1 περ. β του Ν. 2328/1995 ορίζει τα εξής: «Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων), που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται». Ομοίως, το άρθρο 7 παρ. 2 του ΠΔ 109/2010 ορίζει τα εξής: «Τα κάθε είδους προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων και των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων, που μεταδίδονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς τηλεοπτικούς οργανισμούς, οφείλουν να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη νόμιμη δραστηριότητα κάθε προσώπου, του οποίου η εικόνα εμφανίζεται στην οθόνη ή αναφέρεται το όνομα ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του».

4. Περαιτέρω, απαγορεύεται ρητώς η προβολή μειωτικών και ρατσιστικών μηνυμάτων και χαρακτηρισμών και γενικότερα η παρουσίαση προσώπων που υπό συγκεκριμένες συνθήκες μπορεί να ενθαρρύνει τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους βάσει ιδίως της εθνικότητας και της φυλής του. Ειδικότερα, το άρθρο 4 παρ. 1 και 2 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: «1. Δεν επιτρέπεται η παρουσίαση προσώπων με τρόπο ο οποίος, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί να ενθαρρύνει, τον εξευτελισμό, την κοινωνική απομόνωση ή τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους από μέρος του κοινού βάσει ιδίως του φύλου, της φυλής, της εθνικότητας, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιδεολογίας, της ηλικίας, της ασθένειας ή αναπηρίας, του γενετήσιου προσανατολισμού ή του επαγγέλματος. 2. Δεν επιτρέπεται η προβολή μειωτικών, ρατσιστικών, ξενοφοβικών ή σεξιστικών μηνυμάτων και χαρακτηρισμών καθώς και μισαλλόδοξων θέσεων και γενικά δεν πρέπει να θίγονται εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες και άλλες ευάλωτες ή ανίσχυρες πληθυσμιακές ομάδες». Επίσης, το άρθρο 7 παρ. 1 του ΠΔ 109/2010 προβλέπει τα εξής: «Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες να μην προκαλούν μίσος λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού. Επίσης, οφείλουν να μην εκμεταλλεύονται τις δεισιδαιμονίες και προλήψεις των ανθρώπων». Σημειώνεται άλλωστε ότι και σε ποινικό επίπεδο τιμωρείται αυστηρώς όποιος με οποιονδήποτε τρόπο διεγείρει με πρόθεση σε πράξεις και ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν μίσος και βία κατά προσώπου και ομάδας προσώπων που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα και τις γενεαλογικές και εθνοτικές καταβολές. Συγκεκριμένα, το άρθρο 1 του Ν. 927/1979 ορίζει τα εξής: «Όποιος με πρόθεση, δημόσια, προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, χαρακτηριστικά φύλου ή την αναπηρία, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση τριών (3) μηνών έως τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή πέντε έως είκοσι χιλιάδων (5.000 - 20.000) ευρώ».

5. Τέλος, κατά τα στοιχεία β και ε της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

6. Από τα παραπάνω προκύπτει σαφώς ότι οι πάσης φύσεως εκπομπές που προβάλλονται από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς οφείλουν να έχουν την συνταγματικώς επιβαλλόμενη ποιοτική στάθμη προγράμματος. Κατά πάγια νομολογία, το περιεχόμενο της αόριστης νομικής έννοιας της «ποιότητας» εξειδικεύεται με βάση τους κανόνες της λογικής και τα δεδομένα της κοινής πείρας και η διαπίστωση από το ΕΣΡ της συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της ελέγχεται δικαστικώς (όπως ενδεικτικώς, ΣτΕ 3815/2014 και ΣτΕ 4532/2014). Εξάλλου, η υποχρέωση σεβασμού της αξίας του ανθρώπου συνιστά θεμελιώδη κανόνα της συνταγματικής τάξεως με επιτακτικό χαρακτήρα και ιδιαίτερα μάλιστα όταν πρόκειται για περιπτώσεις βαρείας προσβολής της (όπως ενδεικτικώς ΣτΕ 2102/2013 και ΣτΕ 3453/2015). Δεν συγχωρείται επομένως υπό οιοσδήποτε συνθήκες η μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων που κατά αντικειμενική κρίση προσβάλλουν την αξία και την προσωπικότητα του ατόμου, μέσω της προβολής μεταξύ άλλων μειωτικών και ρατσιστικών μηνυμάτων και σχολιασμών. Η σχετική απαγόρευση καταλαμβάνει τα πάσης φύσεως προγράμματα, επομένως και τις αθλητικές εκπομπές οπαδικού χαρακτήρα. Το ειδικό κοινό στο οποίο ενδεχομένως οι εκπομπές αυτές απευθύνονται ουδόλως νομιμοποιεί αποκλίσεις από την εφαρμογή των συνταγματικών επιταγών και των υπόλοιπων κανόνων της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας (όπως ενδεικτικώς, ΣτΕ 1348/2013 και ΣτΕ 898/2015).

II. Πραγματικό Μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, από την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος που βρίσκεται αναρτημένη στον ηλεκτρονικό ιστότοπο <https://www.youtube.com/watch?v=cE5NQT4HAaE>, και από τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης (προβληθέντες προφορικώς και εγγράφως), προκύπτουν τα εξής:

Κατά την ελεγχόμενη περίοδο, προβλήθηκε από τον σταθμό της εγκαλουμένης η εκπομπή ANTE ΓΕΙΑ. Ο κεντρικός παρουσιαστής της εκπομπής ξεκίνησε αναλύοντας καταρχάς τους λόγους για τους οποίους κατά τη γνώμη του ηττήθηκε η ομάδα καλαθοσφαίρισης του Ολυμπιακού από την αντίστοιχη ομάδα καλαθοσφαίρισης του Παναθηναϊκού, στο πλαίσιο των αγωνιστών υποχρεώσεων της Euroleague. Στην συνέχεια, ανέφερε τα εξής: «...*Τα είπα για τη διοίκηση και τον προπονητή. Αυτό είπα. Τα άλλα όλα, θα έρθετε και στον Πειραιά, θα χάσετε, θα τα δούμε μη χαίρεστε, ένα μπουρδέλο είσαστε. Με έναν πίθηκο, εκείνος ο Αντεμπακούμπο πίθηκος είναι! Ό,τι σας λέω. Τι είναι αυτά που έκανε ο καραγκιόζης ρε; Δεν ντρέπεται λιγάκι; Ξεφτιλίζει και τον αδερφό του. Τέλος πάντων, δεν με ενδιαφέρει, το μπουρδέλο σας δεν με ενδιαφέρει*».

Εξάλλου, σε όλον τον χρόνο προβολής της επίμαχης εκπομπής και οι δύο παρουσιαστές της καταφέρονταν με εξόχως απρεπή και βωμολοχικό τρόπο κατά αντιπάλων ομάδων και των οπαδών τους προάγοντας τον οπαδικό φανατισμό και το μίσος. Ενδεικτικώς, αναφέρονται τα εξής αποσπάσματα:

- *Ένα μπουρδέλο είστε Παοκτζήδες. Γι' αυτό πήγε ο Μελισανίδης σήμερα στα Σπάτα, είδε το μπουρδέλο το δικό σας.*
- *Τα καπνογόνα δεν τα ανάβουμε όποτε μας καβλώσει.*
- *Στη λιγούρα ήσασαν, ο λουστράκος και ο πουστράκος.*
- *Ήταν και πολλοί λουκουμόκωλοι.*
- *Βάλτε μυαλό στην πράσινη πουτάνα.*
- *Ρε καραγκιόζη, ρε δεν πας να πηδηχθείς ρε.*
- *Είμαστε οι αιώνιοι γαμιάς, που σας γαμάμε.*
- *Θα έρχεστε με τον κόλο πάντα.*
- *Αυτό δεν παίζει που είπες, είναι μια μαλακία.*
- *Σας έχω για τα αρχίδια μου, ρε.*
- *Έχετε ταλέντο στη μαλακία.*
- *Καλά είναι να ακούγονται, να βλέπουνε τι μαλάκες είναι.*
- *Γαμώ την πουτάνα μου, δεν μπορούμε να μιλήσουμε.*
- *Με λίγα λόγια, γαμώ τους φίλους σου.*
- *Δεν τα ανάβουμε για την κάβλα μας.*

III. Προβαλλόμενοι ισχυρισμοί

Η εγκαλουμένη προβάλλει καταρχάς τον ισχυρισμό ότι από την υπό κρίση εκπομπή απουσιάζει το οποιοδήποτε στοιχείο ενημέρωσης και ότι επομένως αυτή εκφεύγει παντελώς της εφαρμογής των κανόνων του κώδικα ειδησεογραφικών και ενημερωτικών εκπομπών. Είναι ωστόσο προφανές από τα στοιχεία του φακέλου και ιδίως από την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος ότι όσον αφορά το επίδικο θέμα η εκπομπή είχε ως στόχο της την πληροφόρηση των τηλεθεατών για ένα αθλητικό γεγονός και τα όσα έλαβαν χώραν σε έναν αγώνα καλαθοσφαίρισης μεταξύ ελληνικών ομάδων. Ως εκ τούτου, έχουν εφαρμογή επί του προκειμένου οι κανόνες του κώδικα ειδησεογραφικών και ενημερωτικών εκπομπών. Χαρακτηριστικό είναι εξάλλου ότι η εφαρμογή των κανόνων αυτών έχει γίνει αποδεκτή νομολογιακώς κατά το παρελθόν και για πολλές άλλες εκπομπές με αντίστοιχο χαρακτήρα και περιεχόμενο με αυτήν της υπό κρίση υποθέσεως (όπως ενδεικτικώς, ΣτΕ 715/2015 και 1798/2015)

Η εγκαλουμένη προβάλλει επίσης τον ισχυρισμό ότι ουδεμία ευθύνη φέρει για το περιεχόμενο της επίμαχης εκπομπής και τα σχόλια των παρουσιαστών της, καθώς επρόκειτο για μια εξωτερική παραγωγή φιλάθλων στους οποίους είχαν γίνει μάλιστα σαφείς συστάσεις να απέχουν από οποιαδήποτε «παράνομη και εμπρηστική» φρασεολογία κατά τη μετάδοση του προγράμματος. Υποστηρίζει επίσης ότι ουδέποτε υπήρξαν καταγγελίες και παράπονα τηλεθεατών περί προσβλητικών και ακατάλληλων αναφορών, αν και ο σταθμός ήλεγχε σε κάθε περίπτωση οίκοθεν τη συμμόρφωση των παρουσιαστών στις σαφείς οδηγίες του.

Ο παραπάνω ισχυρισμός είναι ωστόσο απορριπτέος. Όπως σαφώς προκύπτει από τους αναφερόμενους στο νομικό τμήμα τους παρούσας κανόνες, όλες ανεξαιρέτως οι προβαλλόμενες από τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς εκπομπές πρέπει να σέβονται την αξία του ανθρώπου και την προσωπικότητα όλων των αναφερόμενων σε αυτές προσώπων. Δεν αναγνωρίζεται καμία απολύτως εξαίρεση για εκπομπές που αποτελούν προϊόντα εξωτερικής παραγωγής, κάτι το οποίο θα αντέκειτο άλλωστε στο γεγονός ότι ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου και η προστασία της ανθρώπινης

προσωπικότητας συνιστούν θεμελιώδεις κανόνες της συνταγματικής τάξεως με επιτακτικό χαρακτήρα.

Ανεξαρτήτως όμως αυτού, η συγκεκριμένη εκπομπή με τους ίδιους πάντοτε παρουσιαστές έχει επανειλημμένως απασχολήσει για ζητήματα παραβίασης των κανόνων της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας και η προβολή της έχει οδηγήσει συχνά στην επιβολή κυρώσεων στους σταθμούς που κατά καιρούς την φιλοξενούν. Η εγκαλούμενη εταιρεία όφειλε και μπορούσε επομένως να προβλέψει τις ιδιαίτερα αυξημένες πιθανότητες παραβατικής συμπεριφοράς των συντελεστών του επίμαχου προγράμματος (πρβλ. ΣτΕ 4067/2008). Τούτο μάλιστα πολύ περισσότερο, καθώς αποτελεί πασιδηλο γεγονός ότι ο κεντρικός παρουσιαστής του προγράμματος είχε και στο παρελθόν επιδειξει όμοια συμπεριφορά κατά έγχρωμου αθλητή αντιπάλου ομάδας. Ειδικότερα, είχε αποκαλέσει υποτιμητικά (σε άλλη εκπομπή) τον αθλητή αυτόν «αραπάκο» και, προσποιούμενος ότι απευθύνεται σε εκείνον (υποτιθέμενον παρόντα), έριξε προς το μέρος του μια μπανάνα βγάζοντας με το στόμα του ήχους οι οποίοι παρέπεμπαν σαφώς σε πίθηκο (<https://www.sdna.gr/politiko-deltio/ellada/article/537393/otan-o-tsoykalas-apokaloyse-arapako-ton-olisantempe-kai-toy>).

Ισχυρίζεται περαιτέρω η εγκαλουμένη ότι οι επίμαχες αναφορές στο πρόσωπο του εμπλεκόμενου στην υπόθεση καλαθοσφαιριστή είχαν ως σκοπό να αναδείξουν τις φτωχές αθλητικές του επιδόσεις σε σύγκριση με αυτές του ομόφυλου αδερφού του και ότι ουδόλως είχαν ρατσιστική χροιά. Κατά αντικειμενική ωστόσο κρίση, η παρομοίωση του συγκεκριμένου αθλητή με «πίθηκο» ήταν από τη φύση της ικανή να ερμηνευθεί ως έχουσα ρατσιστικό χαρακτήρα καθώς ένα σημαντικό τμήμα του τηλεοπτικού κοινού ευλόγως θα υπέθετε ότι υπονοεί την εθνολογική καταγωγή και το χρώμα του αναφερόμενου καλαθοσφαιριστή. Αυτό ισχύει πολύ περισσότερο στην υπό κρίση περίπτωση, ενόψει του ρητού τρόπου με τον οποίον καταφέρθηκε ο παρουσιαστής της εκπομπής κατά του εμπλεκόμενου αθλητή: *«Με έναν πίθηκο, εκείνος ο Αντετοκούμπο πίθηκος είναι!»*. Τούτο δε ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η παρομοίωση ενός οποιουδήποτε ανθρώπου με πίθηκο προσβάλλει σε κάθε περίπτωση την τιμή και την αξιοπρέπεια του ατόμου.

Όσον αφορά το ζήτημα της ποιοτικής στάθμης της επίμαχης εκπομπής, η εγκαλουμένη υποστηρίζει ότι αυτό πρέπει να κριθεί με βάση τη φύση και τη γενικότερη μορφή της εκπομπής καθώς και το κοινό στο οποίο το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται. Όπως όμως έχει επανειλημμένως κριθεί, η υποχρέωση περί υψηλής ποιοτικής στάθμης προγράμματος καταλαμβάνει όλες ανεξαιρέτως τις εκπομπές ανεξαρτήτως του χαρακτήρα τους (όπως ενδεικτικώς, ΣτΕ 4547/2014 και ΣτΕ 4567/2015). Δεν απαλλάσσονται επομένως οι αθλητικές εκπομπές της υποχρέωσης πραγμάτωσης των στόχων γενικού συμφέροντος που προβλέπει η σχετική συνταγματική επιταγή. Αυτό ισχύει επομένως και στην περίπτωση που γινόταν αποδεκτός ο ισχυρισμός της αιτούσας, ότι επρόκειτο για μια εκπομπή σατιρικού σχολιασμού της αθλητικής επικαιρότητας με έντονο το στοιχείο του χιούμορ (όπως ενδεικτικώς, ΣτΕ 898/2015 και ΣτΕ 1802/2015). Δεν αμφισβητείται εξάλλου ότι ουδόλως συνάδει με την συνταγματική επιταγή περί ποιοτικής στάθμης προγράμματος η μετάδοση εκπομπών με την χρήση χαμηλού επιπέδου εκφραστικών μέσων, που κατατείνουν στην προσβολή της τιμής και την αξιοπρέπειας του ανθρώπου και στην υποκίνηση φυλετικών και οπαδικών παθών. Τούτο δε ισχύει έτι περαιτέρω στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβάνοντας υπόψιν και το γεγονός ότι η επίμαχη εκπομπή είχε γενικότερα βωμολοχικό και εξόχως απρεπές περιεχόμενο προάγοντας ουσιαστικά τον οπαδικό φανατισμό και το μίσος κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο πραγματικό μέρος της παρούσας.

Ισχυρίζεται τέλος η εγκαλουμένη ότι η ίδια έλαβε όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να αποστασιοποιηθεί εμπράκτως από την «αδόκιμη» όπως την χαρακτηρίζει η ίδια συμπεριφορά του παρουσιαστή της επίμαχης εκπομπής, τερματίζοντας άμεσα την προβολή της και προβαίνοντας σε επανειλημμένες ανακοινώσεις με τις οποίες τονίζονταν ο σεβασμός του σταθμού προς την προσωπικότητα του θιγόμενου καλαθοσφαιριστή και η αντίθεση αυτού με κάθε συμπεριφορά που θα προσέβαλλε τον οποιονδήποτε άνθρωπο. Το γεγονός αυτό ωστόσο ουδόλως αναιρεί την ευθύνη της εγκαλουμένης για την επιλογή των προσώπων στα οποία παρέχεται τηλεοπτικό βήμα και για την προβολή του ελεγχόμενου προγράμματος. Ουδόλως αναιρεί επίσης την προσβολή την οποία υπέστη η αξιοπρέπεια και η προσωπικότητα του αναφερόμενου αθλητή, η οποία ήταν εξάλλου τέτοιας φύσεως και εντάσεως που θα ήταν πρακτικώς αδύνατον να

αποκατασταθεί ακόμα και με την τήρηση της προβλεπόμενης κατά νόμον αίτησης επανόρθωσης (όπως ενδεικτικώς, ΣτΕ 685/2014 και ΣτΕ 334/2017). Η στάση η οποία τήρησε η εγκαλούμενη μετά την προβολή της επίμαχης εκπομπής λαμβάνεται ωστόσο υπόψιν ως ελαφρυντικός παράγοντας κατά το στάδιο της επιλογής και επιμέτρησης των επιβλητέων κυρώσεων (πρβλ. ΣτΕ 509/2018).

IV. Υπαγωγή

Ενόψει όλων αυτών, καθίσταται σαφές ότι η εγκαλούμενη εταιρεία, προβάλλοντας κατά την επίμαχη περίοδο την εκπομπή ANTE ΓΕΙΑ, παραβίασε τις αναφερόμενες στο νομικό μέρος της παρούσας διατάξεις. Επομένως, πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλούμενη διοικητική κύρωση και δη: α) εκείνη της προσωρινής αναστολής της μετάδοσης του προγράμματος του τηλεοπτικού σταθμού της για την προβολή υποβαθμισμένης ποιοτικής στάθμης προγράμματος και β) εκείνη του προστίμου για την προσβολή της αξίας και της προσωπικότητας του αναφερόμενου καλαθοσφαιριστή και την προβολή μειωτικών σχολίων και την χρήση εκφραστικών μέσων που μπορούν να ευνοήσουν τις δυσμενείς διακρίσεις στη βάση της φυλής. Πρέπει επίσης να επιβληθεί η ηθική κύρωση της υποχρεωτικής μετάδοσης ανακοίνωσης από τον σταθμό για την έκδοση της παρούσας απόφασης, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο διατακτικό. Κατά την γνώμη όμως ενός μέλους του ΕΣΡ, η ηθική αυτή κύρωση δεν είναι συνταγματικώς επιτρεπτή επειδή ενέχει στοιχεία διαπόμπευσης της εγκαλούμενης και επομένως δεν έπρεπε να επιβληθεί. Μειοψήφησαν επίσης δύο μέλη, κατά τη γνώμη των οποίων έπρεπε να επιβληθεί η κύρωση της συστάσεως.

Περαιτέρω, με βάση τη βαρύτητα της παραβάσεως, το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθέσεως του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού και το γεγονός ότι η εγκαλούμενη υπήρξε πολλαπλώς υπότροπη (και) κατά το πρόσφατο παρελθόν για παραβάσεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας (όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στο ΕΣΡ στοιχεία), κρίνεται ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο των 15.000 ευρώ για την προβολή της αξίας και της προσωπικότητας του αναφερόμενου καλαθοσφαιριστή και των 15.000 ευρώ για την προβολή μειωτικών σχολίων και την χρήση εκφραστικών μέσων που μπορούν να ευνοήσουν τις δυσμενείς διακρίσεις στη

βάση της φυλής. Κατά την επιμέτρηση των ως άνω χρηματικών ποινών ελήφθη υπόψιν ως ελαφρυντικός παράγοντας η στάση που τήρησε η εγκαλουμένη μετά την προβολή της επίμαχης εκπομπής.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΕΣΡ

Δέχεται ότι ο σταθμός της εγκαλουμένης μεταδίδοντας της εκπομπή ANTE ΓΕΙΑ κατά την 09.11.2018: α) παραβίασε την νομική υποχρέωση περί ποιοτικής στάθμης προγράμματος, β) προσέβαλε την αξία και την προσωπικότητα του αναφερόμενου ατόμου και γ) επέτρεψε την προβολή μειωτικών σχολίων και την χρήση εκφραστικών μέσων που μπορούν να ευνοήσουν τις δυσμενείς διακρίσεις στη βάση της φυλής, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό, ταύτα δε έπραξε εκ προθέσεως.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία STAR ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού ΑΕ CHANNEL: α) την διοικητική κύρωση της προσωρινής αναστολής της μετάδοσης του προγράμματος του τηλεοπτικού σταθμού της από 00.01 έως και 24.00 της 10^{ης} Ιανουαρίου 2019, β) την διοικητική κύρωση του προστίμου των 15.000 για κάθε μία από τις παραβάσεις: i) της προσβολής της αξίας και της προσωπικότητας του αναφερόμενου καλαθοσφαιριστή και ii) της προβολής μειωτικών σχολίων και της χρήσης εκφραστικών μέσων που μπορούν να ευνοήσουν τις δυσμενείς διακρίσεις στη βάση της φυλής και γ) την ηθική κύρωση όπως προβάλλει αδιαλείπτως από τις 00.01 έως και τις 24.00 της 10^{ης} Ιανουαρίου 2019 ευκρινή κάρτα με το ακόλουθο περιεχόμενο: «Στον τηλεοπτικό σταθμό ΑΕ CHANNEL έχει επιβληθεί η διοικητική κύρωση της προσωρινής αναστολής της μετάδοσης του προγράμματος με την 155/2018 Απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης».

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας STAR ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε., που εδρεύει στο Περιστέρι, στην οδό Γουμενίτσης 24, με ΑΦΜ 999842897, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ.
2. Του Μπόκολα Δημητρίου του Σπυρίδωνα, με ΑΦΜ 016237789,, Δ.Ο.Υ. Γ' Αθηνών, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 4^η Δεκεμβρίου 2018 και δημοσιεύτηκε την 21^η Δεκεμβρίου 2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΜΑΝΟΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ